

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Білик П.Є.

студент,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Актуальність теми дослідження обумовлена схваленням Кабінетом Міністрів України «Плану імплементації актів законодавства ЄС, які закріплюють правила конкуренції» та розроблення заходів реалізації даного плану. Це свідчить про необхідність вдосконалення чинного законодавства України із захисту економічної конкуренції. У зв'язку з цим визначення правових засобів захисту економічної конкуренції та шляхів вдосконалення чинного законодавства являється актуальним.

Для визначення правових засобів захисту економічної конкуренції, ми з'ясували сутність явища «економічна конкуренція», необхідність захисту, дослідили, яким чином здійснюється захист економічної конкуренції та сформулювали пропозиції щодо удосконалення законодавства з захисту економічної конкуренції. Аналіз засобів захисту економічної конкуренції здійснювався за допомогою аналітико-синтетичного методу та структурно-функціонального методу.

Конкуренція являється рушійною силою, яка примушує виробників підвищувати якість продукції (товарів, робіт, послуг), прискорювати впровадження новітніх досягнень науки та техніки, для отримання більшого прибутку та переваг над іншими конкурентами. Зважаючи на те, що суб'єкти господарювання у випадку існування попиту, але відсутності конкуренції, навряд чи будуть прагнути до змін та вдосконалення, зроблено висновок, що конкуренція являється досить важливою для розвитку економіки країни.

Із визначенням наведеним у Законі України «Про економічну конкуренцію» не погоджуються деякі вчені, так О. О. Бакалінська вважає, що законодавець не розглядає конкуренцію як специфічну економіко-правову та морально-етичну категорію, О. В. Безух, що перевага над іншими суб'єктами означає можливість впливати на конкурентів, а споживачі взагалі не являються учасниками суперництва [1].

В той же час вчені вважають, що конкуренція має бути чесною та добросовісною, про це зазначають Н. М. Корчак, О. О. Бакалінська [2]. Преамбулою Договору про заснування Європейської Спільноти 1957 року, поставлено завдання гарантувати чесну конкуренцію [3]. Зроблено висновок, що поняття економічної конкуренції та добросовісної конкуренції мають бути тотожними, адже переваги у конкуренції мають здобуватися чесним шляхом.

Встановлено, що поняття економічної конкуренції в різних нормативно-правових актах відрізняється, у зв'язку з цим потребує уніфікації.

Запропоновано наступне визначення економічної конкуренції: «Економічна конкуренція – це змагання між суб'єктами господарювання з метою найшвидшого та найкращого задоволення потреб споживача для отримання суб'єктом господарювання прибутку, завдяки чому споживач має можливість вибрати необхідний товар/послугу на найвигідніших умовах. Таке змагання регулюється та захищається державою та здійснюється на принципах чесності, добросовісності, з використанням власних досягнень суб'єкта господарювання та дотриманням законодавства.».

Прагнення до перемоги будь-яким шляхом призводить до обмеження конкуренції [4]. Зроблено висновок, що у випадку відсутності захисту економічної конкуренції, всі її позитивні аспекти втрачаються, що не вигідно споживачам та добросовісним конкурентам. Саме тому регулювання конкурентних відносин необхідне для захисту інтересів конкурентів, стимулювання розвитку ринку та захисту прав споживачів.

Встановлено, що науковцями не досліджувалось питання систематизації та класифікації засобів захисту економічної конкуренції. У зв'язку з цим дано наступну класифікацію правових засобів захисту економічної конкуренції:

- нормативно правове регулювання економічної конкуренції, тобто спеціальне законодавство, що регулює конкурентні відносини та встановлює відповідальність за його порушення;
- контроль за дотриманням законодавства про економічну конкуренцію, тобто створення системи державних органів, які здійснювали контроль за дотриманням законодавства з економічної конкуренції;
- звернення до Антимонопольного комітету України за захистом економічної конкуренції;
- звернення до суду за захистом економічної конкуренції.

Поєднання цих засобів і ефективне їх втілення дає можливість забезпечити захист економічної конкуренції. Державою встановлено заборону вчинення дій, що можуть обмежити конкуренцію, до них відносять:

- антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання;
- зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку;
- антиконкурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю;
- обмежувальна та дискримінаційна діяльність суб'єктів господарювання, об'єднань.

Існують певні проблеми на законодавчому рівні, що негативно впливають на захист економічної конкуренції. Одним з них являється питання забезпечення доказів у справах про узгоджені дії. На відміну від законодавства України, за законодавством ЄС вірогідність вчинення узгоджених дій не являється достатнім доказом змови суб'єктів конкурентних відносин [5]. Така помилка може призвести до сплати великого штрафу, вплинути на фінансову діяльність компанії, призвести до неконкуренто спроможності та отримання переваг іншою компанією на ринку. Запропоновано провести аналіз доказів узгоджених дій та на законодавчому

рівні закріпити належність доказів, що встановлюють фактичні обставини вчинення узгоджених дій.

Другою суттєвою проблемою являється відсутність нормативного документу, який би встановлював порядок визначення розміру штрафів за порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Існування відповідальності має стимулювати дотримання законодавства, проте відсутність нормативно закріпленого порядку визначення штрафів може призвести до накладення АМКУ необґрунтовано великих штрафів, що також може вплинути на конкурентні відносини [6]. Запропоновано розробити нормативний документ, який надав можливість визначати розмір штрафу на підставі розрахунків, а не тільки суб'єктивної думки службовців АМКУ.

Вирішення проблеми антиконкурентних дій органів державної влади запропоновано шляхом запровадження системи громадського контролю за діяльністю цих державних органів та підвищення відповідальності посадових осіб [6].

Важливим вирішенням проблеми прозорості діяльності органів АМКУ та аргументованості їх рішень має стати обов'язкова та своєчасна публікація цих рішень, що являється однією з умов Угоди про асоціацію з ЄС [7]. Це має не допустити застосування до схожих порушень законодавства різних штрафних санкцій та направлене на захист економічної конкуренції.

Існують і інші проблемні аспекти пов'язані з захистом економічної конкуренції. Незважаючи на їх існування на розгляд до Верховної Ради України внесений законопроект, що дозволяє територіальним органам Антимонопольного комітету України надавати висновки у формі рекомендаційних роз'яснень, щодо дій суб'єктів господарювання [8]. Даний законопроект не тільки жодним чином не розв'язує існуючі проблеми, а ще й може призвести до існування протиріч у наданих висновках органів Антимонопольного комітету, може бути направлений на погодження узгоджених дій в обхід вищого колегіального органу та призвести до порушення економічної конкуренції.

Підсумовуючи вищевикладене зробимо висновок, що для захисту економічної конкуренції у державі існує могутній вплив на конкурентні відносини. Для забезпечення добросовісної економічної конкуренції державою створене конкурентне законодавство, більшість положень якого відповідає законодавству ЄС, пропозиції з його вдосконалення викладені у даній роботі. Державою створено спеціальний орган, що здійснює контроль за його дотриманням. Реалізацію права на захист порушених прав мають суб'єкти господарських відносин, шляхом звернення до Антимонопольного комітету України та до суду. Зазначені засоби дають можливість захистити економічну конкуренцію.

Список використаних джерел:

1. Безух О.В. Теоретичні проблеми правового регулювання відносин економічної конкуренції в Україні. – К. : Науково-дослідницький інститут приватного права і підприємництва НАПрН України, 2013. – 270 с.
2. Корчак Н.М. Державне регулювання відносин конкуренції в Україні : Монографія – К. : Національна академія Прокуратури України, 2014. –334 с.

3. Безух О. Правила економічної конкуренції. – К. : Юридична Україна № 4, 2014 – С. 51–55.
4. Бакалінська О.О. Конкурентне право : Навчальний посібник. – К. : Київський національний торговельно-економічний університет, 2009. – 381 с.
5. Коментар до Закону України «Про захист економічної конкуренції» на основі порівняльного аналізу з правилами конкуренції ЄС. – К. Альфа-Прайм, 2006.
6. Бакалінська О.О. Організаційно-правові засади захисту економічної конкуренції в Україні [Текст] / О.О. Бакалінська ; Київський національний торговельно-економічний ун-т. – К. : КНТЕУ, 2005. – 190 с.
7. Смирнова К.В. Правове регулювання конкуренції в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС Актуальні проблеми міжнародних відносин 2013 С. 145–153.
8. Проект Закону України від 26.02.2015 р. № 2244 Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо удосконалення законодавства про захист економічної конкуренції суб'єктів господарювання).

Даценко М.О.

студент,

Полтавський юридичний інститут

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРАВОВІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ПАЙОВИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ

Інститут пайового інвестиційного фонду був закріплений у вітчизняному законодавстві 16 березня 2001 року Законом України «Про інститут спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» (Закон «Про ІСІ»).

Пайовий інвестиційний фонд, відповідно до ст. 22 даного закону, – це активи, що належать інвесторам на праві спільної часткової власності, перебувають в управлінні компанії з управління активами та обліковуються останньою окремо від результатів її господарської діяльності. Також вказується, що пайовий інвестиційний фонд не є юридичною особою.

Попередниками інститутів спільного інвестування були інвестиційні фонди та компанії, які займалися переважно вкладенням приватизаційних майнових сертифікатів і виступали інструментом концентрації власності. Діяльність таких фондів та компаній регулювалася Указом Президента України «Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії» від 19 лютого 1994 року. Законом України «Про інститут спільного інвестування» визначався механізм перетворення інвестиційних фондів, створених до набрання ним чинності, в інститути спільного інвестування (ІСІ). Так, створені до набрання чинності цим законом закриті інвестиційні фонди та закриті взаємні фонди інвестиційних компаній мали здійснювати свою діяльність за старим Положенням протягом строку, на який вони були створені, а після його закінчення вони підлягали ліквідації або реорганізації в пайовий або корпоративний інвестиційний фонд шляхом приведення у відповідність до вимог нового закону своїх установчих документів та діяльності. Відкриті ж інвестиційні фонди та відкриті взаємні фонди інвестиційних компаній